

Paimensukuisten lapinkoirien silmät ja lonkat eli PEVISA-tulosten tarkastelua

SILMÄSAIRAUDET

PRA, etenevä verkkokalvon surkastuminen

Paimensukuisilla lapinkoirilla ei ole todettu yhtään PRA-sairasta koiraa. Silmiä on tutkittu 771 koiralta (syksyyn 2002 mennessä) eli noin neljäsosalta koko kannasta. Kaksi PRA-kantajaa on todettu. Molemmissa pentueen isä on ei-paimensukuinen.

Suomenlapinkoiria on kaikkiaan tutkittu 2602 ja PRA:ta on todettu näistä 2,27 prosentilla (Lapinkoiralehti 4/02). Kun tästä vähennetään paimensukuiset lapinkoirat, saadaan ei-paimensukuisen kannan tutkittujen koirien PRA-sairaiden prosentiksi 3,3.

Vuonna 1999 suomenlapinkoiran molemmista kannoista tehtiin erikseen vastaavat laskelmat. Silloiset PRA-prosentit olivat: kaikki suomenlapinkoirat (1587 koiraa) 2,58 %, paimensukuiset 0 %, ei-paimensukuiset noin 3,4 % (Kirsti Lilja: *Kestävän kehityksen koira*, Reviiri 3/99).

Lapinporokoirilla esiintyy PRA:ta. Vuonna 1999 oli tutkittu 170 lapinporokoiraa, joista sairaksi todettiin 2,4 %. Vuonna 2002 tutkittiin 332 koiraa, joista sairaksi todettiin 2,1 %. Vuoden 2002 aikana lapinporokoirilla on ilmennyt useampia tapauksia retinopatiaa eli verkkokalvolla tunnistamattomia muutoksia, joita parhaillaan selvitetään.

Paimensukuisten lapinkoirien kasvattajat voivat olla melko rauhällisin mielin. PRA, resessiivisesti periytyvä, jopa sokeuteen johtava silmänsairaus ei ole levinnyt kantaamme, joka on pidetty suljettuna jo 80-luvun alusta asti lukuun ottamatta neljää 1990-luvulla rotuunotettua koiraa. Myöhemmin rotuunotet-

tujen koirien jälkeläisten terveystilannetta tulisikin seurata erittäin tarkasti eikä niiden sukua saisi missään tapauksessa levittää laajalle koko kantaan. Toistaiseksi mitään hälyttävää silmänsairauksien suhteen ei ole huomattu.

Olisi toivottavaa, että kahden PRA-kantajaksi todetun paimensukuisen nartun suvut selvitetään, ja niiden sekä niiden sisarusten jälkeläiset kartoitetaan. Polveutumisen selvittämisessä voitaisiin hyödyntää nykyisin mahdollista koirien geenikartoitusta.

TERVEYS

HC, posterior polarinen kaihi (asteet 1-3)

Syksyllä 2002 sairaiden koirien tilanne oli seuraava (suluissa tutkittujen koirien lukumäärä):

Kaikki suomenlapinkoirat 3,2 % (2602 koiraa), paimensukuiset 1,8 % (771 koiraa), ei-paimensukuiset 3,8 % (1831 koiraa). Tiedot on saatu Lapinkoiralehdestä 4/02.

HC- sairaiden määrä paimensukuisissa oli vuonna 1999 2,2 %, ei-paimensukuisten vastaavan luvun ollessa 3,3 %. Kaikkiaan tuoloin oli tutkittu 1885 suomenlapinkoiraa.

Lapinporokoirissa HC-sairaita on todettu vuonna 1999 2,4 % (tutkittu 170 koiraa) ja vuonna 2002 2,4 % (337 koiraa).

HC:n periytymisestä ei ole täyttä varmuutta. HC-sairaita koiria ei siten pitäisi käyttää siitokseen. Niiden vanhempien ja sisarusten käytössä kannattaa myös olla varovainen. Jos näin kuitenkin tehdään, olisi hyvä, että mahdollisimman moni näiden jälkeläisistä tutkitaisiin, käytetään niitä sitten siitokseen tai ei.

Muita silmäsairauksia paimensukuisilla

Tutkituissa 771 paimensukuisessa lapinkoirassa on 39 koiralla PPM-merkintä. PPM tarkoittaa jäänteitä sikiöaikaisista kalvoista, ja sitä pidetään muutamaa rotua lukuun ottamatta satunnaisena kehityshäiriönä. Lievemmistä asteista ei ole mitään haittaa koiran näkökyvylle. Koska paimensukuisilla on kuitenkin melko monta tapausta, kannattaa tilannetta seurata.

Lisäksi paimensukuisissa on seitsemän PHPV/PHVTL tapausta. Sairaus luokitellaan asteikolla 1-6. Asteetta 1 on todettu viidellä ja asteetta 2 kahdella koiralla. Aste 1 tarkoittaa vähäisiä jäänteitä sikiökauden verisuonista. Asteita 4-6 sairastavia koiria ei suositella jalostuskäyttöön.

LONKAT

	A (%)	B (%)	C (%)	D (%)	E (%)
pslk	52,0	29,6	13,2	5,2	0
slk (kaikki)	38,1	33,1	24,3	6,4	0,1
lpk	51,1	32,6	12,1	4,3	0

Yksi tapa tarkastella lonkkatilastoja on laskea kannan lonkkavikaprosentti, johon tulevat kaikki C-, D- ja E-lonkkaiset koirat kaikista tutkituista. Vuonna 1999 lonkkavikaprosentti kaikilla Suomessa tutkituilla koirilla oli 35,6 (tutkittu 6078 koiraa, Koiramme-lehti 5/99). Paimensukuisilla se oli 19,1 % (324 koiraa), ei-paimensukuisilla 31,5 % (635 koiraa) ja lapinporokoirilla 13,9 % (36 koiraa).

Syksyyn 2002 mennessä tutkituilla paimensukuisilla vastaava prosenttiosuus oli 18,4 % (tutkittu 631 koiraa), ei-paimensukuisilla 36,4 % (1180 koiraa), lapinporokoirilla 16,4 % (330 koiraa).

Lappalaiskoirilla ei yleensä C- ja D-lonkka aiheuta mitään ongelmia liikkumiseen, jos koiran lihaskunto on hyvä ja varotaan liikaliikavuutta.

PEVISA on Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma.

Terveystiedot on saatu Lappalaiskoirat ry:n rotukirjanpitäjältä, Lapinkoiralehdistä 3/99 ja 4/02 sekä Reviiristä 3/99.